గుండెలో పాము

● పెద్దిభొట్ల సుబ్బరామయ్య ● చిత్రాలు: బి. అనూప్

'ఈ పట్టికలో లేని పదార్థముల రేట్లు కౌంటర్‌లో అడిగి తెలుసుకోవలెను.'

కళ్ళజోడు తీసి పైపంచెతో తుడుచుకుని ముఖానికి తగిలించుకుని చూశాడు చలపతి. 'అయితే పై లిస్టులో అరిసె అనే పదార్థం లేదు కదా, వెళ్ళి కౌంటర్‌లో అడగాలా' అనుకున్నాడు.

తర్వాత చాలాసేపటికి టైపు మెషిను ముందు కూలబడి పై వాక్యాన్ని రెండు మూడు సార్లు కొట్టాడు. విషయం అదే. అయితే, ఇంగ్లీషు అక్షరాలు. ఎగుడు దిగుడుగా అసహ్యంగా.

తాను ఆ వాక్యం ఎందుకు కొట్టినట్టు?

ఇప్పుడు ఏమీ తోచడం లేదు. ఎదురుగా పాతకాలపు టైపు మెషిను మొద్దులాగా నీరసంగా పడి ఉంది. పక్కనే తెల్ల కాగితాలు. అవి గాలికెగిరిపోకుండా పైన ఒక ఎర్రని రాయి. ఏమీ తోచక మతిచెడినవాడిలా పై మాటలు కొట్టాడన్నమాట.

శ్రీనివాసు వచ్చాడు. లోపల ఉన్న నాలుగైదు ఆఫీసులలో ఒక దానిలో గుమస్తా. వస్తూనే చలపతి పక్కనే కూలబడి బీడీ ముట్టించి 'మా బాసుగాడు టాయ్‌లెట్‌కని వెళ్ళాడు. నాకు పావుగంట సేపు ఫ్రీడం' అన్నాడు నవ్వుతూ.

అంతలోనే మళ్ళీ 'చచ్చిపోతున్నాం వీడితో. ఊపిరి సలుపుకోనివ్వడు. ఆఫీసుకు వొచ్చినప్పటి నుంచీ ఉరుకులు పరుగులూ' అని అంగలార్చాడు.

'ఊఁ' అన్నాడు చలపతి. మరేమీ మాట్లాడలేదు. ఎర్రనిరాళ్ళ కట్టడం. ఎప్పుడో బ్రిటిష్‌వారి కాలంనాటిది. దాన్లో రెండు మూడు రకాల ఆఫీసులు. ఒక కోర్టు వగైరా. చుట్టూ వరండా. ఎదురుగానూ, ఇరుపక్కలా పెద్ద పెద్ద చింతచెట్లు.

శీతాకాలపు గాలి విసురుగా వీస్తున్నది.

వరండాలో చివరగా కొత్త టైపు మెషిను పెట్టుకుని క్షణం తీరిక లేకుండా పని చేసుకుంటూ ఉంటాడు సుందరం. ఎంత చేసినా అతని పని తెమలదు. నిమిషానికొక ప్లీడరు గుమస్తానో, మరొకడో కాయితాలు కట్టలుగా తెచ్చి అతని పక్కన పడేసి 'అర్జంటు.... తొందరగా కొట్టు' అని చెప్పిపోతూ ఉంటారు.

అతడు చక్కగా చిరునవ్వు నవ్వుతూ 'అట్లాగే' అంటూ అందుకుని ఒక పక్కన పడేస్తాడు. అతని చేతివేళ్ళు పరమ చాకచక్యంగా టైపు మెషిను మీద కదులుతూ ఉంటాయి. కొత్త ఖరీదైన మెషిను. అందువల్ల దాని ధ్వని కూడా చాలా అందంగా వీనులవిందుగా ఉంటుంది.

సుందరం కూడా చలపతిలాగానే ఉదయం తొమ్మిదింటికల్లా రిక్షాలో టైపు మెషినుతో, చిన్న చాపతో దిగి తన మామూలు చోట స్థిరపడిపోతాడు. చాప పరుచుకుని మెషిను ముందు పెట్టుకుని కూర్చున్నాడంటే ఇక ఎప్పుడో తప్ప లేచే పని ఉండదు.

కుప్పలు కుప్పలుగా కాగితాలు వచ్చిపడిపోతుంటాయి. దేన్నీ కాదనడు. ఇక్కడ కూలబడిన వాడు లేవకుండా రోజంతా కట్టలు కట్టలు కాగితాలు టైపు చేస్తాడా, అది చాలక మిగిలిన వాటిని కట్టకట్టి ఇంటికి తీసుకుపోతాడు. ఇంట్లోనూ అదే పని. పెళ్ళీ పెటాకులు, పెళ్ళాం పిల్లలూ వంటి జంజాటం లేదు మరి.

చలపతికి ఒళ్ళు మండిపోతూ ఉంటుంది.

[redacted]

'నేను ఒకణ్ణీ ఇంతపని చేయలేను. కాసిని కాగితాలు చలపతిగారికివ్వండి' అని చెప్పవచ్చుగా? చెప్పడు. బొత్తిగా స్వార్థపరుడు, దుర్మార్గుడు.

తానేమో ఇవతల పనిలేక గోళ్ళు గిల్లుకుంటూ కూర్చోవడం.

వాడేమో పని ఎక్కువై సతమతం అవుతుండటం.
ఇదీ తంతు.

చలపతి తేరుకుని చూసేసరికి శ్రీనివాను లేడు. పిచ్చుకలు రెండు అటూ ఇటూ ఎగురుతూ గోల చేస్తున్నాయి.

ఇవాళ ఇంట్లో ఉదయమే గోల.

సీతమ్మ 'బియ్యం రెండు మూడు రోజులకు సరిపడా ఉన్నాయంతే' అన్నది తాను బయలుదేరుతూ ఉండగా.

తండ్రి డెబ్బయ్ ఏళ్ళవాడు వాకిటి గదిలో మంచంలో పడుకుని ఉండి 'నా ముక్కుపొడుం' అన్నాడు.

బుజ్జమ్మ బండెడు బరువున్న పుస్తకాల సంచి భుజానికి తగిలించుకుని స్కూలుకు బయలుదేరుతున్నది. ఏదో అడగబోయింది కాని, అంతలో ఏమనుకున్నదో ఏమో మానుకుని నిశ్శబ్దంగా నడిచి వెళ్ళిపోయింది. తాను ఉస్సూరని నిట్టూర్చి రిక్షా ఎక్కాడు.

ఇవాళే కాదు. ఇటీవల రోజూ ఇలాగే ఉంటున్నది. ప్రస్తుతం తనకు రోజులు బాగున్నట్టు లేదు. గ్రహస్థితి అనుకూలంగా ఉన్నట్టు లేదు.

ఆరు నెలల క్రిందటి పరిస్థితి వేరు. మొత్తం ఆవరణ అంతటికీ తానొక్కడే టైపిస్టు. అటు కోర్టు పని కానీ, ఇటు రిజిస్ట్రారు ఆఫీసు పని కానీ అంతా తన ఒక్కడికే వచ్చేది.

చేసినంత పని హాయిగా అలవోకగా చేసి మిగిలినది ఇంటికి పట్టుకువెళ్ళి తీరిగ్గా చేసేవాడు. పేజీ టైపు చేస్తే రూపాయి. కొన్నాళ్ళాగి రేటు పెంచుదామని కూడా అనుకునేవాడు అప్పుడప్పుడు. రోజుకు యాభై అరవై రూపాయలు కళ్ళజూసేవాడు. నిరంతరం సంతుష్టిగా ఉండేవాడు. పనిలో ఉన్నా అరగంటకొకసారి టైపు మెషిను ముందు నుంచి లేచేవాడు. అప్పుడప్పుడు అటూ ఇటూ పచార్లు చేసేవాడు. అయిదారుసార్లు బైటికి వెళ్ళి జర్దా కిళ్ళీలు కట్టించుకుని నవులుతూ ఉండేవాడు.

ఎవ్వరైనా 'తప్పులు కొడుతున్నావయ్యా' అంటే వారిమీద ఎగిరిపడేవాడు. పెద్దనోరు చేసి మాట్లాడేవాడు. తనకు పోటీలేదని గర్వంతో ఊగేవాడు. అంతలో ఎవరికే బుద్ధి పుట్టిందో, ఏ దేశాన తెలియదు. పరిస్థితి ఒక్క రోజులో మారిపోయింది ఆనాడు...

తాను ఆ భవంతి వరండాలో చాప పరుచుకుని టైపు మెషిను అమర్చుకుని కాస్సేపు అటూ ఇటూ పచార్లు చేసి, కిందటి రోజు నిలవ ఉండిన రెండు కాగితాలు టైపు చేసి సిద్ధం చేశాడు. వాటిని తీసుకునేందుకు రావలసిన ప్లీడరు గుమస్తా ఎంతకీ రాలేదు.

తానే వెళ్ళి కాగితాలు ఇచ్చి నిలబడ్డాడు.

ఆ గుమస్తా పరమ నిర్లక్ష్యంగా రూపాయి బిళ్ళ చేతిలోకి విసిరివేశాడు.

తర్వాత ఇవతలికి వస్తే చెవులకు ప్రమాదకరమైన మరొక టైపు మెషిను సవ్వడి వినిపించింది. తన పాత మొద్దుమెషిను చప్పుడు వంటిది కాదు అది. మృదువుగా ఉంది.

వెళ్ళి చూసేసరికి ఎర్రగా - పొడవుగా ఉన్న వాడు - ఈ సుందరం స్థిరపడిపోయి ఉన్నాడు. చూపు ఎటూ మరల్చకుండా చకచక టైపు చేసుకొంటూ పోతున్నాడు. పక్కనే కాగితాలు కట్టలుగా పడి ఉన్నాయి. తనకేమీ తెలియకుండా ఏదో కుట్ర జరిగిపోయింది. తన నోట్లో మట్టి పడడం ఆనాడే మొదలయింది.

వీడు, ఈ సుందరం, మహా మర్యాదగా ఉంటాడు. మెత్తగా, నెమ్మదిగా మాట్లాడతాడు. ఎప్పుడూ చిరునవ్వు నవ్వుతూ ఉంటాడు. తనకు పోటీగా వచ్చిపడి తన పని అంతా కాజేసి, తన సంపాదన అంతా కొట్టేసి నిక్షేపంగా స్థిరపడిపోయాడు.

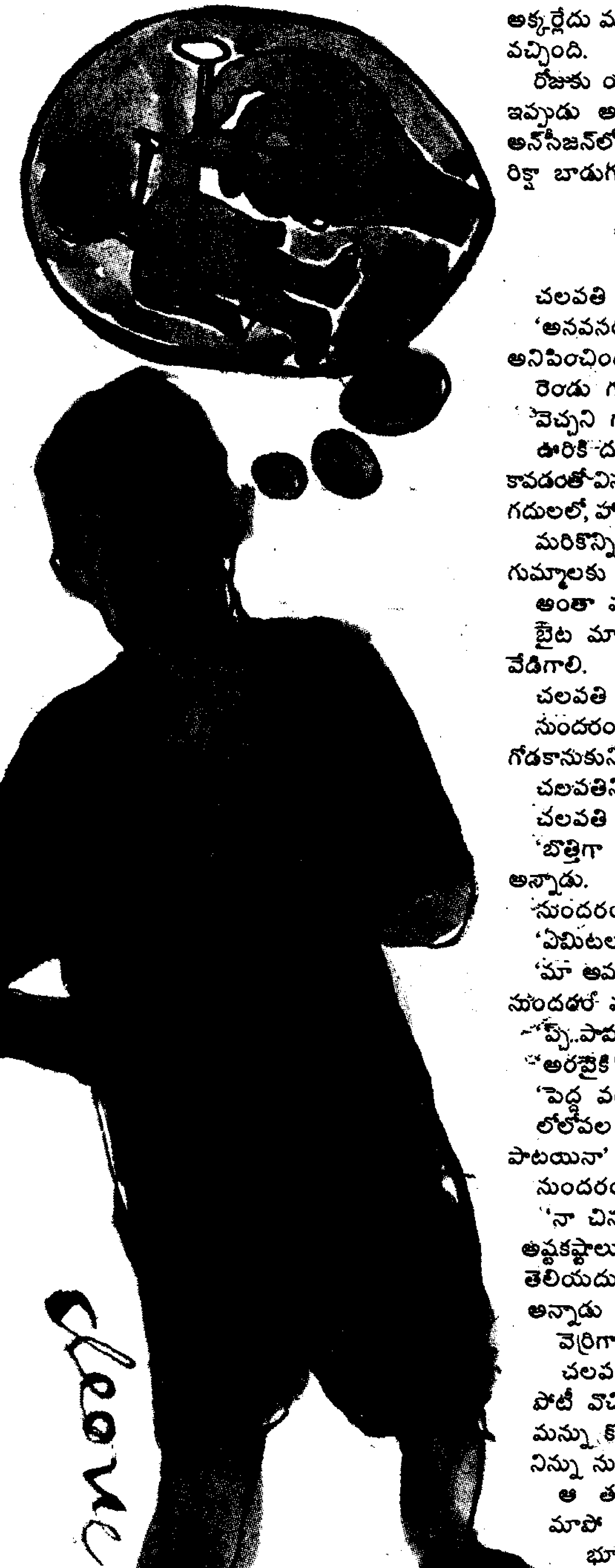

తనకు పనిలేదు. వెళ్ళి వారినీ వీరినీ అడిగితే కూడా ప్రయోజనం లేకపోయింది. 'నీ డొక్కు మెషినూ.. నువ్వూ నీ తప్పులూ, అక్కర్లేదు మాకు' అని విరసంగా సమాధానం కూడా వచ్చింది.

రోజుకు యాభై అరవై రూపాయలుండిన సంపాదన ఇప్పుడు అయిదు పది రూపాయలలోకి దిగింది. అన్‌సీజన్‌లో అయితే అదీ లేదు. మహా అయితే రిక్షా బాడుగ గిట్టుబాటు అవుతున్నది.

* * *

చలపతి లేచాడు.

'అనవసరంగా కూర్చోడం ఎందుకు' అనిపించింది.

రెండు గంటలు దాటుతున్నది.

వెచ్చని గాలి విసురుగా వీస్తున్నది.

ఊరికి దూరంగా ఉన్న పాతకాలపు పెద్ద కట్టడం కావడంతో విసురు గాలికి అడ్డే ఉండదు. లోపల ఆఫీసు గదులలో, హాళ్ళలో మాత్రం పెద్ద పెద్ద గుడ్డ పంఖాలు.

మరికొన్ని చోట్ల పెద్ద పెద్ద ఫ్యానులు. కిటికీలకు, గుమ్మాలకు వట్టివేళ్ళ తడికెలూ.

అంతా హాయిగానే ఉంటుంది.

బైట మాత్రం కొలిమి మీద నుంచి వస్తున్నట్టు వేడిగాలి.

చలపతి వరండాలోకి నడిచి వెళ్ళాడు.

సుందరం చేతిలో పని ముగిసిందేమో, తీరుబడిగా గోడకానుకుని కూర్చుని ఉన్నాడు.

చలపతిని చూసి పలకరింపుగా నవ్వాడు.

చలపతి మునివేళ్ళతో గడ్డం తడువుకున్నాడు.

'బొత్తిగా విశ్రాంతి లేకుండా పోయింది బతుక్కి' అన్నాడు.

సుందరం అదో రకంగా నవ్వి 'మరే' అన్నాడు.

'ఏమిటలా ఉన్నారు?'

'మా అమ్మగారికి బొత్తిగా బాగులేదు' అని చెప్పాడు సుందరం మౌనంగా నవ్వి.

'ప్చ్..పాపం...ఎంత ఉంటుందేమిటి. వయసు?'

'అరవైకి కొంచెం అటూ ఇటూ.'

'పెద్ద వయసే అన్నమాట' అన్నాడు చలపతి.

లోలోపల 'చస్తే వదిలిపోతుంది పీడ - కొన్నాళ్ళ పాటయినా' అనుకున్నాడు.

సుందరం కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి.

'నా చిన్నతనంలోనే మా నాన్నగారు పోతే నన్ను అష్టకష్టాలు పడి పెంచింది. తిన్నదో, పస్తులున్నదో తెలియదు. నన్ను ఈ మాత్రపువాణ్ణి చేసింది' అన్నాడు గాద్గదికంగా.

వెర్రిగాలి వీస్తున్నది.

చలపతి లోలోపల ఉడికిపోతూ 'రాస్కెల్, నాకు పోటీ వొచ్చి నా నోట్లో మన్ను కొట్టావు. నా కూట్లో మన్ను కొట్టావు. నువ్వు మాత్రం సుఖపడతావా? నిన్ను సుఖపడనిస్తానా' అనుకున్నాడు మళ్ళీ.

ఆ తర్వాత లేచి ఇవతలకు వస్తూ 'రేపో మాపో ఆ కొండ అవతల ఊళ్ళో ఉన్న భూతవైద్యుడి దగ్గరికి వెళ్తాను. నీ కాళ్ళూ చేతులూ చచ్చుబడిపోయేట్టు చేతబడి చేయిస్తాను. కాచుకో' అని కూడా అనుకున్నాడు.

* * *

[redacted]

సాయంకాలం యథావిధిగా రిక్షాలో బైపు మెషినుతో సహా ఇంటికి చేరుకున్నాడు చలపతి. మెషిను దింపించి రిక్షావాడికి డబ్బులిచ్చి పంపించి తలుపుతట్టాడు.

[redacted]

సీతమ్మ తలుపు తీసి జేవురించిన ముఖంతో, 'వొచ్చారా. లోపలికి రండి. మునలాయనకు మధ్యాహ్నం గుండెపోటు వచ్చింది. ఆస్పత్రిలో చేర్చాము. నేనూ ఇప్పుడే వొస్తున్నానింటికి' అన్నది హడావిడిగా.

'ఏమిటేమిటి? ఏం జరిగింది' అంటూ కంగారుపడిపోయాడు చలపతి.

'ముందు లోపలికి రండి' అంటూ సీతమ్మ అంతా వివరంగా చెప్పింది.

మధ్యాహ్నం కొంచెం ఆలస్యంగా మునలాయన నాలుగు మెతుకులు తిని మామూలుగా. ముందుగదిలో తన మంచంలో నడుం వాల్చాడు.

పది నిమిషాలలో ఏమయిందో ఏమో పెద్దగా మూలుగుతూ బాధతో గిలగిలలాడిపోతూ తన్నుకోవడం మొదలుపెట్టాడు.

సీతమ్మ గాబరా పడిపోయి అవతలి వాటాలో అద్దెకున్న వాళ్ళను పిలిచింది. మొత్తానికి అందరూ చేరి హడావిడిగా ఆయనను ఆస్పత్రికి తరలించారు. డాక్టర్లు అంత హడావిడిగానూ పరీక్షలన్నీ చేసి అత్యవసరమైన ఇంజక్షన్లు చేసి, 'ఇంటెన్సివ్ కేర్'లో ఉంచారు. పరిస్థితి ఇప్పుడంత ప్రమాదకరంగా లేదు కాని, మరో ఇరవై నాలుగు గంటలు గడిస్తే తప్ప గండం గడిచినట్టు కాదని చెప్పారు.

'మరి నాకు కబురు పంపకపోయావా' అన్నాడు చలపతి.

'అనే అనుకున్నాను. కానీ, ఎవర్ని పంపను ఆ ఊరి చివరికి? ఎవరున్నారు?'

చలపతి నంగిగా 'మరి డబ్బు?' అన్నాడు నసుగుతూ.

'నాకూ కాళ్ళూ చేతులూ ఆడలేదు. ఏమీ తోచలేదు. తాయారమ్మ పిన్నిగారికి నా గాజులు రెండూ ఇచ్చి ఆపదకు అడ్డుపడమని అడిగాను.

ఆమె ఎక్కడికో వెళ్ళి పదినిమిషాల్లో డబ్బు తెచ్చి ఇచ్చింది.'

'ఎంత?'

'ఎనిమిది వందలు తెచ్చిపెట్టింది. నెలకు నూటికి ఎనిమిది రూపాయలు వడ్డీ... అయితేనేం? సమయానికి తెచ్చింది. అదే పదివేలు.'

మొగుడూ పెళ్ళాలిద్దరూ కాఫీ తాగారు. సీతమ్మ లెక్క చెప్పింది.

'ఇప్పటికి మందులకు, ఇంజక్షన్లకు ఏవేవో పరీక్షలకు మొత్తం ఏడువందలు అయిపోయి, వంద రూపాయలు మిగిలాయి. ఇక రెండు రోజుల తర్వాత ఆస్పత్రి వదిలి వచ్చేటప్పుడు మిగిలినవి చెల్లించుకోవాలి.'

ఇలా సాగింది సీతమ్మ ధోరణి.

చలపతి ఆలోచనలో పడ్డాడు. 'సరిగ్గా ఆ సమయానికి తాను ఏం చేస్తున్నాడు? సుందరం ముందు కూర్చుని ఉన్నాడు. సుందరం తల్లి అనారోగ్యం గురించి చెబుతూ ఉంటే తాను వింటున్నాడు. వింటూ ఆమె చచ్చిపోవాలని కోరుకుంటున్నాడు. అదీ కాకపోతే కొండ అవతల ఊళ్ళో భూతవైద్యుడి దగ్గరికి పోయి సుందరం కాళ్ళూ చేతులూ పడిపోయి పక్షవాతం వచ్చే విధంగా చేతబడి చేయిస్తే పీడ వొదిలిపోతుంది' అనుకుంటున్నాడు.

తర్వాత చలపతి భార్యాసమేతంగా ఆస్పత్రికి వెళ్ళాడు.

మునలాయన కోలుకున్నట్టే ఉన్నాడు. అయితే, మత్తుగా కళ్ళు మూసుకుని ఉన్నాడు.

డాక్టరు 'ఏమీ పరవాలేదు' అన్న తర్వాత రోడ్డు మీదికి వచ్చాడు.

అప్పటికి గాలి చల్లబడింది. సూర్యుడు తన తేజస్సును, వేడిమిని కోల్పోయి అస్తమిస్తున్నాడు.

చలపతికి ఒక సిగిరెట్టు కాల్చాలనిపించింది.

బడ్డీకొట్టు దగ్గర ఆగి సిగిరెట్టు తీసుకుని అక్కడి తాటితో ముట్టించుకుని నిలబడ్డాడు.

సుందరం నడిచివస్తూ పలకరించాడు నవ్వుతూ.

'మీ ఇల్లెక్కడో తెలియకపోయె. వొద్దామనుకున్నాను. నాకు సంవత్సరం కిందట రావలసిన ఉద్యోగం వొచ్చింది. ఇవాళే ఇంటికి ఆర్డరు వొచ్చింది. వైజాగులో పోస్టింగు. రేపు రాత్రికే ప్రయాణం' అని చెప్పాడు.

చలపతి ఉద్విగ్నుడై ఏం ఉద్యోగం' అనడిగాడు.

సుందరం అంతా వివరంగా చెప్పాడు. 'పెద్ద స్కేలు. సుఖమైన ఉద్యోగం. క్వార్టర్సు... ఫోను.'

చలపతి 'మీ అమ్మగారి ఆరోగ్యం బాగులేదన్నావు' అన్నాడు.

'వొట్టి జ్వరమే...మధ్యాహ్నమే తగ్గిపోయింది. ఊరికే కంగారుపడ్డాను.'

ఇద్దరూ ముందుకు నడిచారు.

సుందరం అంతలో 'నాకు ఇక బైపు మెషినుతో పనిలేదు. అది మీకు ఇచ్చేస్తాను. ఊరికే కాదులెండి...ఖరీదుకే. మీ మెషిను పాతదైపోయింది. దాన్తో ఇక బాధపడలేరు మీరు. నెమ్మది మీద మీ వీలును బట్టి నెలకింత అని డబ్బు పంపించండి' అన్నాడు.

చలపతి వివశుడైపోయాడు. ఆశ్చర్యంతో, ఆనందంతో తల మునకలవుతూ నిలబడిపోయాడు.

'ఏం? మాట్లాడరేం' అన్నాడు సుందరం మళ్ళీ.

చలపతి గొంతు పూడుకుపోతుండగా 'అలాగే... అలాగే...మీ ఋణం...' అంటూ ఉండగా సుందరం వారించి 'అలాంటి పెద్ద పెద్ద మాటలు వొద్దు' అన్నాడు.

చలపతి ఆ రాత్రి భోజనం ముగించాక సీతమ్మ కూడా కాస్త ఎంగిలి పడి, మామగారికి తోడుగా ఉండటం కోసం ఆస్పత్రికి వెళ్ళింది.

బుజ్జమ్మ అప్పటిదాకా చదువుకుని అప్పుడే పడుకుంది.

చలపతి మంచంలో వెల్లకిలా పడుకున్నాడు.

కాస్సేపటిలో బుజ్జమ్మ హఠాత్తుగా లేచి 'ఏమిటి నాన్నా ఏడుస్తున్నావెందుకు' అని అడిగింది.

'ఏం లేదు... నువ్వు పడుకో' అన్నాడుచలపతి. ■